

TRIJE UDARGI ZA COOLIDGEVO DIPLOMACIJO

Zadale so jih Kitajski, Nikaragva in Francija. — Tajnik Kellogg se jezi. — Pa ni pomoči proti jezi.

Washington, D. C. — Predsednik Coolidge je bil razočaran, ko ni prejel odgovora od vojskovoje strank v kitajski državljanski vojni, na njegov predlog, da naj se mednarodno naselišče v Šangaju vojaško ne zasede. Odklonjen je bil kot odrešenik Nikaragve, tretji udarec je pa prišel od Francije. Prestiž njegovega državnega departmanta se je zelo znižal. Tajnik Kellogg se jezi. Administracija daje znamenja od sebe, po katerih je soditi, da akukša rešiti položaj na ta način, da kar zaseže celo Nikaragvo. Kellogg ne mara odgovoriti ničesar na te govorice o zaseženju Nikaragve, pa tudi ne reče, da so te govorice neresnične.

Tak je položaj. Zagovornike sporazuma v latinski Ameriki dela nervozne, v Franciji so bili odklonjeni Coolidgevi predlogi za obdržanje konference v Ženevi za znižanje oboroževanja na morju, v Kitaju je pa nevarnost, da armada kantonske vlade zasede Šangaj. Coolidgeva diplomacija lahko napreduje samo v eni smeri in to je v Nikaragvi s pomočjo ameriških topov.

Bela hiša nič ne prikriva, da je bil Coolidge iznenaden, da je Francija odklonila prisostvovati konferenci za znižanje števila lahkih krizarjev in potapljajev, kajti ta poteza je bila izgrana v interesu anglo-fašistovske kombinacije v Sredozemskem morju. Administracija je računala, da bo Francija zelo previdno ravnala, preden pristane na znižanje oboroževanja na morju. Coolidge, Mellon in Kellogg so mislili, da se bo Francija saj udeležila konference in skozi vse poletje razgovarjala o znižanju oboroževanja na morju. Ako bi se to zgodilo, bi administracija prišla na glas kot zagovornica miru ob času, ko bi njena politika ogroževala Centralno Ameriko in Mehiko. Zdaj so pa Francozi mirno odgovorili, da se oni razgovarjajo o svetovnih problemih le v ligi narodov, v kateri imajo vse vlade, velike in majhne, enake pravice. Svoboda govora je v ligi farsa, in Coolidge občuti, da je Pariz izigral majhno politično potezo. Ta poteza je vzela Ameriki Woodrow Wilsonove fraze, pokazala je Washington v vlogi velikega političnega zabavljača in seveda tudi v vlogi mednarodnega Šiloka.

Dne 16. februarja so priče pred senatnim odsekom za tujezemske zadeve, pričale v prilogi Shipsteadove resolucije. Ta resolucija prepoveduje zvezni vladi sankcionirati kakšno koncesijo, ki si jo ameriški vlagatelji pridobe v tujezemstvu, ali jo podkrepiti s svojim vplivom. Jose Miguel Bijarino, zastopnik mehiške trgovske zbornice, je izjavil, da ameriški vlagatelji nastopajo v Mehiki kot člani superljernega plemena, katere podpirajo vojaška sila Združenih držav. Povdaril je, da delajo zgago v mednarodnih stikih na ta način, da izjavljajo, da so vložili fantastične vsote v svoja podjetja, dasiravno so njih vsote, ki so jih naložili, v resnici zelo majhne.

Velike vsote, o katerih trdijo, da so jih vložili v podjetja, postoje le v njih upih na bodoče profite.

Naglasil je, da vse vsote, ki so jih Američani vložili v oljben posestvu, znesejo le \$224,

Mezdna pogajanja rudarjev v zastoju

Pogajalci so si vzeli dva dni počitnic. Pododsekova seja v petek je bila brez uspeha. Baroni premoga nočejo odnehati.

Miami, Florida, 19. febr. — Zastopniki rudarjev in baronov premoga, ki se tukaj skušajo pogajati za novo pogodbo, so si v petek zvečer vzeli dva dni počitnic. Danes in jutri ne bo seje. S tem upajo, da se morda poleže napetost prvih petih dni mezdne konference.

Pododsek obeh strank, ki je včeraj zboroval, ni dosegel ničesar. Rudarski odborniki vztrajajo, da ne sme biti mezdne redukcije; vztrajajo tudi, da rudarji nikakor ne sprejmejo komisijske za reguliranje mezde, vključno s posredovalce, ki jih usiljujejo baroni premoga.

Na drugi strani pravijo operatorji, da ne obneve več stare jacksonvilske mezdne lestvice iz leta 1924, ki določa \$7.50 dnevne mezde in \$1.05 od tone. Operatorji zahtevajo "continuous contract", to je lestvico, ki bo lahko konkurirala z mezdami, katere plačujejo premo-govniški magnetni neorganizirani rudarjem v West Virginiji in Kentuckiju. To lestvico naj bi po razmerah uravnavala posebna komisija.

Nobena stranka še ni pokazala najmanjše volje za kompromis. Pogajanja so v popolnem zastoju.

Britski toriji doživeli poraz na sodišču

Delavski stranki so hoteli odvzeti finančna sredstva. — Pa so pogoreli s svojo srčno željo.

London, Anglija. — Britsko delavstvo je izvajalo veliko zmago v tožbi, ki je bila vložena z namenom, da se prepreči pobiranje prispevkov od unijskega podpiranja delavske stranke. Dnevnik "Daily Mail" in drugi nazadnjaški listi so zbrali prispevke, da najamejo "strokovno organizirane" delavce, ki vložijo tožbo in tako prepreči, da njegova unija ne bo več dajala njegovih centov delavski stranki.

Ko je bil denar nabran, se je kmalu našel tak delavec, ki je služil nazadnjakom za orodje proti svojim lastnim interesom. Tožba je bila vložena in odvjetniki so zahtevali sodnijsko prepoved, ki naj bi prepovedala unijski podpirati delavsko stranko. Britski kapitalisti namreč čuti, da moč delavske stranke narasča od zadnje rudarske stavke. In tako so se vsi nazadnjaški zakleli, da morajo delavsko stranko pohabiti, kar najlažje store, ako ji odvzamejo finančna sredstva.

Dasiravno je bil sodnik nasproten delavstvu, vseeno je bil nepristranski v legalnih vprašanjih, kar bi se moglo ne zgoditi v kateri drugi deželi. Naglasil je, da bi bilo težko dokazati, kateri stroški so samo strokovni in kateri politični. Daje je izjavil, da sodišče ni mesto, na katerem se rešujejo takaka delikatna vprašanja, kajti po njegovem zakonu določa, da o takih vprašanjih odločajo same delavske organizacije.

Neki vladni uradnik je že preje odločil v prilog unijske in sodnik je vrnil zadevo s sodnijskega koledarja.

Dva vojaška letalca padla v morje.

Mitchell Field, N. Y. — Dva vojaška letalca sta v petek zablodila v megli na poletu iz Mitchell Fielda na Langley Field, Va., nad morje in najbrž našla smrt v valovih. Kos eroplana je voda vrgla na suho.

000,000 ne pa \$600,000,000, kot poroča Moodyjev manual.

Tajnik Kellogg je poslal senatu imena onih ameriških oljnih podjetnikov v Mehiki, o katerih pravi Norrisova resolucija, da se predlože senatu. Napredni elementi v senatu upajo, da izrabijo ta imenik oljnih spekulantov in dokažejo ljudstvu, kako ameriška zunanja politika favorizira pest interesov, ki se ne ozirajo na postave. Napredni element se boji, da se Coolidge-Mellon-Kelloggova jeza obrne proti Mehiki, ko preneha kongresno zborovanje dne 4. marca.

RADIO-POSTAJA MILWAUŠKIH SOCIALISTOV

Pogajanja v ta namen so pričela. — Na ponudbo jim je postaja za trideset tisoč dolarjev.

Milwaukee, Wis. — Socialistična stranka uvaža zgradbo radio-postaje. Stranki je na ponudbo postaja za \$30,000.

Victor L. Berger, socialistični kongresnik in član socialistične eksekutive je bil pred kratkem v Chicago in si je ogledal postajo Čikaške delavske federacije. O stvari se je do dobra izgovoril z Ed Nockelsem, tajnikom Čikaške delavske federacije in inženirjem L. J. Leshom in tako dobil vse potrebne informacije.

Coolidgeva administracija ima v naerdu, da pomete s polovico vseh radio-postaj. Posledica te želje administracije pa je, da si delavske strokovne in politične organizacije prizadevajo zgraditi svoje radio-postaje, dokler zvuk ni postal izključna lastnina privatnih interesov.

Kdor ni slep, lahko vidi, kako se vsi zagovorniki privatnih interesov trudijo preprečiti, da se ljudstvo posluži radija za razširjenje prave politične in gospodarske izobrazbe v svojo lastno korist.

Neprevидni voznik obsojen na 90 dni zapora

Obtožen je bil uboja. — Dovoljeno mu je pa bilo izpremeniti zagovor. — Zadeva Helen Pribel proti Mariji Ostermanovi.

Chisholm, Minn. — Pred porotniki je stal John Pryatel, mladenič iz tega mesta na obtožbo uboja. Pryatel je bil obtožen, da je vozil avto, ki je do smrti povozil Joseph Austina, bivšega šupana v Chisholmu. Neveča se je zgodila lani v jeseni v Chisholmu. Mladenič ni imel denarja, da si najame zagovornika in sodišče je imenovalo njegovim zagovornikom John Naughtona.

Obravnava je pričela pred porotniki. Zaznane so bile tri priče, ko je bilo mladeniču dovoljeno, da je izpremenil svoj zagovor na obtožbo, da je vozil brezobzirno. Sodnik Feiler ga je na to obsodil na devdeset dni zapora.

Helen Pribel toži Marijo Ostermanovo in Slovensko zavarovalno družbo za 850 dolarjev, češ, da gre ta denar nji, ker ga ji je njen soprog Tony Pribel, chisholmski rudar, zapustil nji, ko je umrl pred tremi leti. Prva žena se sklicuje na dezertacijo in da je odpotovala iz Chisholma v La Salle, Ill., leta 1910. Tu je segel odvjetnik obtožene vmes in je trdil, da se je omožila z Mike Fabianom leta 1914, ne da bi imela postavno ločitev od svoje prvega moža. Medtem se je pa Pribel poročil z Ostermanovo leta 1922 in ko je umrl, ji je zapustil zavarovalnino. Zdej prva žena trdi, da je bila legalna žena in da zavarovalna družba ni imela pravice izplačati posmrtnine njegovi drugi ženi. Odvjetnika v tej pravdi sta Thomas Strizich iz Hibbinga, C. C. Anderson iz Hibbinga, Charles Waggenstein iz Chisholma in I. Hurlis iz Dulutha.

Pravda obeta postati zanimiva zaradi zapletenosti dogodkov.

NAROČITE SI KNJIGO
"Ameriški Slovenci"

Generalna stavka v Šangaju proti Angležem

Vsi kitajski delavci v velikem pristaniščnem mestu so prenehali z delom za toliko časa, dokler so tam sovražne domače čete in dokler Angleži izkrcavajo vojaške čete na suho. Ljudska armada prodira proti Šangaju.

Sangaj, 20. febr. — Sangajska policija poskuša zlomiti generalno stavko z najgršim terorjem. General Li, v službi maršala Sunčuangfanga, je danes ukazal na mestu obglaviti pikete in revolucionarne agitatorje. Kuomintangovi poročajo, da je policija že obglavila 90 delavcev. Policija je prišla stavkarje in jim na mestu odsakala glave z ostrimi meči brez vakega procesa. Dvajset piketov je bilo obglavljenih na cesti v bližini francoske koncesije.

Sangaj, 20. febr. — Iz Hankova poročajo, da je bila tamkaj danes podpisana prva mirova pogodba med kitajsko revolucionarno vlado in Veliko Britanijo. Tukajšnji kuomintangovi slavljo podpis kot prvo diplomatsko zmago ljudske vlade.

Sangaj, 20. febr. — Generalna stavka traja drugi dan. Okrog 100,000 delavcev je odložilo orodje v proslavo zmage kantonskih čet, v protestu proti izkrcavanju inozemskih čet v Šangaju, obenem pa zahtevajo svobodo stavke, svobodo tiska in govora, osmurnik, delopust ob nedeljah in praznikih, enakost mezd za delavce kot za delavce, odškodnino za industrijske bolezni in smrtno neizgode pri delu in brezplačno zdravniško pomoč.

Sangaj, 19. febr. — Centralna delavska unija v Šangaju je včeraj pozvala vse organizirane delavce na generalni štrajk, ki ima trajati toliko časa, dokler se v mestu nahajajo sovražne Sunčuangfangove čete, ki so poražene pribežale sem iz province Čekiang, in dokler Angleži in sploh vsi tujci ne uhajnejo svojega vojaštva nazaj na ladje. Stavka je protest kitajskega delavstva proti domačim in tujim zatiralcem.

Odziv na štrajk je bil stooaten. Čim je bil izdan poziv, so takoj vsi kitajski delavci pustili delo na pošti, tramvaju in avtobusih; prenehali z delom so tudi delavci v tekstilnih in drugih tovarnah, ki so še obratovali.

Generalna stavka je naredila v Šangaju veliko konfuzijo. Ves promet v mestu je bil namah paraliziran; prizadeta je tudi mednarodna kolonija. Angleži se pripravljajo na operiranje avtobusov z vojaštvom.

Sangaj, 19. febr. — Porazena armada maršala Sunčuangfanga je na divjem begu proti Sangaju, kjer upa najti zavetje pot topovi inozemskih bojnih ladij. Danes je prišlo s transporthom iz Ningpoja prvih 600 beguncev, ki so se utaborili v bližini mesta.

Poražene čete so pred begom iz Hangčova oplenile dober del domačinskega mesta in zapalile hiše.

Sunčuangfang, ki se nahaja v Nankingu, 300 milj severno od Sangaja, zaklinja svoje tukajšnje podpoveljce, naj skušajo organizirati obrambo Sangaja kakih 50 milj od mesta pred prodirajočimi zmagovitimi revolucionarji. Najbrž pa ne bo nič z obrambo. Porazena armada je tako demoralizirana, da je sploh nesposobna za nadaljnji boj.

Angleži in drugi inozemci v Sangaju nimajo več upanja, da Sangaj uide okupaciji po kantonskih četah.

Ameriški poveljnik bojnih ladij je pripravil ukaz za izkrcanje pomorščakov na suho ob prvem znamenju krvavega konflikta v mestu.

Kongres sprejel zakon
zvezne kontrole radia

Coolidge ga gotovo podpiše. Pet komisarjev bo kontroliralo nove radio-cone.

Washington, D. C. — Senat je v petek odobril kompromisno predlogo o zvezni kontroli radia. Predloga gre zdaj k predsedniku v podpis. To je prvi zakon te vrste v Združenih državah za reguliranje radio-postaj. Po zakonu, kot je sprejet, imenuje predsednik pet komisarjev, ki bodo nadzorovali razširjevanje radio-programov po conah. Vsa dežela se razdeli v pet con in vsak komisar bo v svoji coni določeval valovno dolžino in dajal licence oddajnim postajam.

Diplomatske vezi s Turčijo upostavljene.

Angora, Turčija, 19. febr. — Turška republika in Združene države sta upostavili diplomatske stike kljub temu, da je ameriški senat zavrgel ratifikacijo ameriško-turške pogodbe. Pod-admiral Bristol, ameriški komisar, je podpisal novo trgovsko pogodbo s turško vlado. Predsednik Kemal zdaj pošlje poslanika v Washington.

Petnajsti dijaški samomor.

Davenport, Iowa. — Blanche Gabathuler, dijakinja srednje šole, se je 18. t. m. vrgla pod vlak, ki jo je raztrgal. Vzrok samomora je menda to, ker je bila doma okregana od staršev. (To je že petnajsti dijaški samomor v Ameriki v dveh mesecih.)

AVSTRALSKI EKSPERIMENT DRUŽ. MEZDE

S temi mezdami je pričela eksperimentirati delavska vlada v New South Walesu.

Sydney, Avstralija. — Delavska vlada v New South Walesu je pričela eksperimentirati z družinsko mezdo. Dodaj je bila mezda določena na \$20.16 na teden. Delavec, ki ima ženo in otroke, bo pa prejemal na teden za vsakega otroka po \$1.44, dokler otrok ne doseže 14. leta. To dokladi \$1.44 za vsakega otroka bodo prejemale matere in ne očetje. Družina, ki ima šest otrok, bo prejela na teden \$30.24 mesto \$20.16 po stari navadi.

Da vso to naredbo ne bodo podjetniki zapostavljali oženjenih delavcev, bodo morali vsi podjetniki plačevati v poseben sklad po številu delavcev, ki so zaposleni v njih podjetju na glede na to, če so oženjeni ali samci. Tako bo za podjetnika vreeno, ali bo sprejel v delo samskega ali pa oženjenega delavca, ki ima veliko število otrok.

Ko je vlada objavila ta načrt, je delavski minister Lang dejal:

V zadnjem letu smo prekalali vse kote, kako bi bilo mogoče povišati mezdo delavcem, ki imajo veliko otrok. Gorostasno je če kdo pričakuje, ako naj se družina šestih, osmih ali pa še več glav prehranjuje z isto vsoto ki je določena za družino, obstoječo iz štirih oseb. Taka mezda, pomeni za mnogostevilno družino revačino in bedo. Delavska stranka bo znala rešiti ta problem, ne da bi spravila v nevarnost gospodarsko ravnovesje.

Nadaljnji potresni sunki v Jugoslaviji

Dunaj, 20. febr. — Potresni sunki so se včeraj ponovili v Bosni in Hercegovini. Depesa iz Beograda se glasi, da je bil v soboto zjutraj ob sedmih močan potres v okolju Ljubinja. Potres je naredil novo škodo in povzročil paniko med nesrečnimi prebivalci, ni pa še znano, če je kaj novih človeških žrtev.

IZDELOVALCI ČEPIC IMAJO
SVOJEGA FARRINGTONA.

Ampak unija zaraditega še obstoji.

Chicago, Ill. — Percy Ginsburg je bil organizator skupnega odbora lokalnih organizacij, ki spadajo v jurisdikcijo organizacije Cloth, Hat & Millinery Workers Int'l. Union. Bil je osemnajst let član unije in je večkrat bil izvoljen odbornikom. Zdej je pa Ginsburg predsedal in je postal organizator za organizacijo podjetnikov.

Skupni odbor lokalnih organizacij št. 5, 47, 52, 53 in 54 je sprejel resolucijo, v kateri pravi, da je Ginsburgovo izdajstvo hujske kot uskoštvo iz organizacije. Resolucija pravi, da se je predal podjetnikom, da vporabi svoje znanje proti uniji, svojim bratom in sestram. Resolucija, ki je bila soglasno sprejeta, imenuje Ginsburga renegata in izdajalca delavskega razreda.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cileo \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oglepaju n. pr. (Jan. 31-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Pomnite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

OD ČESA JE ODVISNO AVANZIRANJE
FRANČISKANOV.

Ko je "Prosveta" povedala, kaj je povedal članek o avanziranju frančiskanov v svojem članku v "Amerikanskem Slovincu", zakaj je postal komisar, mesto bivšega Kazimirja, se je oglašil Amerikanski Slovenec, glasilo frančiskanov, in skuša po svoje zaviti stvari, ki se zaviti ne dajo. Pri tem zavijanju je pa članek zopet imel smolo in je obesil na veliki zvon reči, za katere mu bo žal, da jih je povedal, dasi jih ni hotel povedati.

Članek pričinja z boleznijo in resignacijo patra Kazimirja kot frančiškanskega komisarja in pravi o tej bolezni in resignaciji in imenovanju novega frančiškanskega komisarja dobesedno:

"Chicagoški župnik boleha že nekaj tednov in še ni pri popolnem zdravlju. Pred kakimi tremi tedni je odšel po nasvetu zdravnika v bolnišnico v Milwaukee, Wis. Zdravnik mu je svetoval, da si mora dati potrebne počitnice. Kajti velike skrbi pri vodstvu velike župnije, potem vodstvo frančiškanskega komisarjata je več, kakor more ena oseba zmagovati. Nazadnje to ni nič čudnega, saj se stroj se izrabli, ki je iz jekla in železa, pa se ne bi človek. Radi zdravja je č. g. podal tudi resignacijo kot frančiškanski komisar. Kakor smo informirani od merodajne strani, provincijalno vodstvo frančiškanske provincije v Ljubljani prve resignacije ni sprejelo, šele ko je č. g. župnik v drugič prošil in navedel vzroke, zakaj je prišel podati resignacijo, šele tedaj so v Ljubljani resignacijo sprejeli in na njegovo mesto imenovali novega komisarja."

Članek torej konstatira, da se je pater Kazimir zdravil v bolnišnici v Milwaukeeju, da je zbolel zaradi velikih skrbi pri vodstvu župnije, vrh tega je pa opravljal še delo frančiškanskega komisarja, kar je več, kot zmora ena oseba. Končno pa pravi, da je pater Kazimir sam resigniral kot frančiškanski komisar in zato so na njegovo mesto imenovali drugega frančiškanskega komisarja v Ljubljani.

Članek ne pove, kdaj je fara delala Kazimirju tako velike skrbi, da jih ni mogel več zmagovati. Ne pove tudi, kakšne so bile te skrbi. Ali so bile te skrbi materialne, ali kako bo pasel duše svoje fare? Zadnje menda niso bile, kajti neki jeklarski in železarski delavec, ki ima ženo in štiri otroke, se je ob neki priliki izrazil javno na shodu, da on pase duše vsega sveta popolnoma zastoj, ker tako pastirstvo ne dela prav nobenih skrbi. Temu je pa dodal, da je v skrbeh, posebno takrat, kadar je brez dela, kako bo pasel svoje telo, telo svoje žene in svojih otrok, ker taka paša stane denar, pa ga nima, ker je brez dela. Zato bi bilo dobro, da bi članek bolj jasno povedal: Kakšne so bile skrbi, ki so mučile patra Kazimirja tako silno, da je opesal in se šel zdraviti v milwaukeeško bolnišnico, v kateri se je zdravilo že več duhovnov, od katerih so nekateri pisali uredništvu "Prosvete", kako se počutijo v bolnišnici. Nekateri izmed njih so že mrtvi, drugi so še živi. Tone Sojar, nekdanji župnik fare sv. Štefana v Chicagu, se je tudi zdravil v milwaukeeški bolnišnici in povedal je uredništvu "Prosvete" marsikaj zanimivega.

Članek meni, da je patru Kazimirju poleg skrbi za faro še delo frančiškanskega komisarja izpodjedlo zdravje, da je moral na svet zdravnika v bolnišnico, v Ljubljani so pa imenovali novega frančiškanskega komisarja.

Da se razumemo, je potrebno, da "Amerikanski Slovenec" najprvo konstatira, kateri članek je pisal resnico, onki se je hvalil, da je pater ta in ta postal frančiškanski komisar, ker se je bojeval proti "Prosveti", ali pa oni, ki je naglašal, da so v Ljubljani imenovali novega frančiškanskega komisarja, ker je stari zbolel in se šel zdraviti v bolnišnico, ker ga je delo frančiškanskega komisarja strašno potrla na zdravju.

Mi sicer ne poznamo dela frančiškanskega komisarja. Ampak toliko nam je znano, da mu ni treba delati v jeklarni, rudniku, tovarni, na železnici, na ladji ali v katerem drugem industrijskem podjetju, kjer človeku stoji znojne kaplje na čelu. Tudi pisati mu ni treba kot pisarniškim uslužbencem ali pa urednikom pri dnevniku. Zato bi pa bilo dobro, da "Amerikanski Slovenec" razloži to težko in mučno delo, kajti če tega ne bo storil, bomo pa morali pogledati v McCabejevo knjigo "Dvanajst let v samostanu", da se prepričamo o strašnem in mučnem delu frančiškanskih komisarjev. McCabe je preživel dvanajst let v frančiškanskem samostanu, torej mu je delo frančiškanskih komisarjev dobro poznano.

SLIKE IZ NASELBIN

Par besed o položaju med stavkarji. Veselica.

Moore Run, Pa. — O delavskih razmerah v tem kraju zaenkrat ne bom pripovedoval. Saj je znano, kako usodepolne so slabe razmere za naše prebivalstvo v tem kraju. Čudni so občutki zavednega delavca ko vidi težke posledice, katere zdaj padajo na organiziranega rudarja. Gledamo in opazujemo, kako se vse neorganizirani premogariji pri Moore Run Pittsburgh Coal Co. Nekateri delajo pod kontrolo nadutih najetežev, katerim so kapitalisti dali uniforme, da toliko samolastnejše lahko šikanirajo ljudi v prid baronom premoga. Zavedni delavci lahko razumete, kako se počutimo v takih razmerah. Vendar stojimo trdno na vsaj črti za organizacijo. Drugič več o tem.

Društvo št. 10 S. S. P. Z. bo dne 26. februarja priredilo maškaradno veselico. Ob tej priliki bo darovalo lepa darila trem maskam, in sicer prvo najlepši, drugo lepi in tretjo najbolj smešni. Začetek veselice bo točno ob sedmih zvečer. Odbor vabi vse rojake od blizu in od daleč. Na svidenje vsi! Vstopnina bo 75c za moške, za ženske pa 25c. Čisti dobiček je namenjen v korist društvene blagajne, ker je izžrpana. Zabele bo dovolj zlasti s šaljivo pošto in nekaterimi drugimi igrami.

Pozdrav! — Ivan Čuk.

Izboljšanje na farmi.

East Worcester, N. Y. — Ni ga glasu iz te naše farmerske naselbine, zato želim jaz v kratkem napisati, da bodo čitatelji Prosvete vedeli, da smo ne samo še živi, temveč tudi vedno bolj. Svežega zraka nam namreč ne manjka in tudi počitka imamo te čase dovolj. Če se poleti malo izmučimo, se pa pozimi zopet popravimo, da smo pripravljeni, kajti:

Prišla bo spomlad,
ali bomo orat,
Katica bo z mano šla,
pa bova orala.

Farmarji smo gotovi, da nam nihče ne ustavi dela, ker nimamo naprej postavljenih, da bi nam ukazovali. Vsak svoj boss smo. Bolezen nas ne ovira preveč in če se le koga loti, se je skuša kmalu otresti. To je menda zato, ker smo vsi bolj vselegera srca. Pred sedmimi leti, ko smo se naselili sem, se niso tako živahno držali, kajti vsakdo izmed nas je prinesel več ali manj skrivljen hrbet in pa čez mero velike žulje, kateri so bili edina nagrada za garanje podjetništva. Gotovo je, da smo še pod jarmom in smo več ali manj odvisni od izkoriščevalcev, ali reči moram, da smo za spoznanje svobodnejši in zato bolj veseli. Prvo leto smo priredili komaj eno društveno veselico, drugo, tretje in poznejša leta smo pa zmerom malo več prirejali in zadnje leto je bilo že kar celi kup veselice, društvenih S. N. P. J. in domačih partij, zdaj pri tem, zdaj pri onemu. Vrstili smo se, dasi ravno smo bolj oddaljeni drug od drugega. Kar nas je naprednejšega mišljenja smo se sestali in tako je bilo treba plestat vsako soboto zvečer. Če jaz tega nisem toliko, je valed tega, ker sem več opazoval in pa čimlje dražil, da so brendali, kolikor je bilo mogoče. Vsem, ki so me vabili, se najlepše zahvalim in se priporočam še za prihodnje poletje.

V farmarstvu je veselje in uspeh. Vsak si je opomogel v teh letih ter tudi vsak farmar lastuje karo, nekateri še po dve, ampak ne Fordove likize. Tudi truck ima večinoma vsak, ker je bolj pripravo odvažati mleko v mlekarino, a čemur je še največ dohodkov. Tu je še lepa prilika za več slovenskih družin, katere veseli na farme. Potem bi tudi naše društvo napredovalo za kakšnega novega člana.

Po mojem mnenju je S. N. P. J. najboljša organizacija za delavce in kolikor več nas je v skupini, toliko več dosežemo.

Pozdrav vsem slovenskim farmarjem in čitateljem Prosvete. — Martin Paulich.

Javen shod.

La Salle, Illinois. — V nedeljo dne 13. februarja so imeli odborniki tukajšnjih slovenskih društev sejo z namenom, da nominirajo slovenskega kandidata v mestni odbor. Nominirali so rojaka Johna Novaka. Poleg tega je bilo sklenjeno na seji, da se bo vršil javen shod v nedeljo dne 27. februarja ob dveh popoldne v Slovenskem domu. Odbor uljudno vabi vse Slovane, da se udeležijo shoda. — Volilec.

Spomini s potovanja po južnem zapadu.

Chicago, Ill. — Nisem vajena pisati dopise, vendar bi rada nekoliko opisala moje prvo daljše potovanje čez takozvani divji zapad, katerega sploh ni več. Petega januarja ob desetih zvečer nas je potegnil vlak Santa Fe železnice iz milijonskega mesta. Ponoči ni veliko videti in tudi časa nisem imela gledati temveč rajši šla takoj h počitku. Drugi dan, ko sem vstala, je vlak že drvel čez kansaške planjave od Kansas Cityja proti Wichiti in dalje proti kolo-radekemu gorovju, čez New Mexico. Tu sem prišel v svojem življenju videla čisto krvne Indijance rodu Navajo in Črna noga (Black Foot). Posebno okoli Albuquerque in Dawsona jih je veliko. Ravnotako se vidi po teh krajih precej prístnih ameriških cowbojev. Vlak je dirjal naprej čez strmine in doline, čez prerije in skozi prekoppe proti skaloviti Arizoni in naprej do zlate Kalifornije.

Kalifornija v resnici nima zastoj tega imena. Ko smo se pripeljali čez San Bernardino in gorovje Kramer v San Bernardino Valley se nam je odpril pravi raj. Kamor je človek obrnil svoj pogled, povsod je bilo vse v bujnem cvetju, pomaranče in limone so pa najlepše zorele.

Četrty dan ob šestih zjutraj sem prišla na postajo v Los Angeles. Tam me je že čakal moj sorodnik mr. Jack Stonich in me odpeljal na svoj dom v Hollywood. Pri rodbini Stonich sem ostala cel mesec. Ne vem, kako bi se jima zahvalila za vse, kar sta napravila za mene za časa mojega bivanja pri njih. Prepeljali so me nad sto milj okrog Los Angelesa po najlepših krajih države Kalifornije. Ogledala sem si tudi slovensko naselbino Fontano. Skoraj bi jim zavida, da so si v tako krasnem mestu postavili svoje lepe domove. Well, mogoče bom tudi jaz še kdaj med vami. Čas mi je potekal dokaj hitro. Ko sem si že vse ogledala kar je zanimivega (zanimivo je vse) v okolici Los Angelesa in Hollywooda, sem se morala podati zopet naprej. Mr. J. Stonich me je peljal na postajo South-e Pacific v Los Angeles ob sedmih zjutraj na pot proti San Franciscu. Nikoli v svojem življenju nisem mislila, da so takšne krasote na svetu, kakor jih človek vidi na tej poti ob mor-ski obali. Prava panorama je to, ki je skoraj ni mogoče popisati. Kamor se ozre oko, vse je zasajeno s sočno zelenjavo in žlahtnim ovčjem. Mesta pa izgledajo kakor slike iz sanj, vse v fantastičnih slogih. Po dvanajsturni vožnji sem dospela v pacifično slovensko metropolo San Francisco. Takoj sem se odpravila k znani slovenski družini Martina Judniča. Tudi tam sem bila uljudno sprejeta in izborno postrežena. Nikoli bi si ne mislila, da so Slovenci na Pacifiku tako prijazni in postrežljivi.

V San Franciscu sem obiskala še več znancev in prijateljev, med njimi Barbaro Kramer, katera je bila lansko leto tudi v Chicagu na obisku. Tudi pri njej sem bila dobro sprejeta. Judničevi so mi razkazali vse zanimivosti v okolici San Franciscu na svojem avtu, posebno mi je dopadel svetovno znani Golden Gate Park.

Po petih tednih bivanja po zlati Kaliforniji se mi je pa sto-

žilo po domu in svoji družini, na kar sem se morala posloviti od vseh, s katerimi sem prišla v dotiko. Vožnja proti domu je bila tudi zanimiva po Western Pacific R. R. čez Nevado, Utah in velikanski gorovje do Salt Lake Cityja, potem po Denver in Rio Grande železnici skozi Skalnatu gorovje do Denverja in od tod po Burlington železnici do Chicaga.

Vsem, s katerimi sem prišla v dotiko se iskreno zahvalim za prijaznost in postrežbo, zlasti pa družini Jacka Stoniča v Los Angelesu in imenovanim v San Franciscu. Hvala za dobrote, katere ste mi dali za pot v kovčeg.

Enajstega februarja sem dospela v Chicago ob sedmih zjutraj. Stopivši z vlaka sem takoj zagledala soproga, ki mi je že oddalec molol roki v pozdrav in vpil: Halo Jože!

Pozdrav vsem. — Josephine F. Stonich.

Kako se počuti delavec.

Farrell, Pa. — Tu je še dosti dobro glede dela. Tovarne obratujejo vsaki dan, plače pa so dokaj različne. So pa tudi tu še cele trume brezposelnih, ki si od tovarne do tovarne iščejo kosček kruha. Težko je danes življenje delavcev. Blagor pa onim, ki živijo na račun trpečih delavcev, katere izžemajo do zadnje srage krvi.

Danes ni nič prijetno za delavce. Garamo od jutra do večera in prelivamo kri za lopove. Delavec bi moral biti drugače ustvarjen. Na primer, imeti bi moral železne kosti, bakrena jetra in pljuča ter čelzen želodec, koža pa iz pleha. Namesto možgan bi moral imeti glavno natičeno z otrobi, kar pa pravzaprav že ima marsikdo.

Tako je danes življenje na svetu. Zavedamo se, da bogataševi psički boljše žive kot mi.

Ko vse to premišlujem, mi pride na misel, da bi se najrajši preselil kam na farmo in bi se tako pobratil z Rezinovim Jackem, da bi se oba vrtela.

Pozdrav čitateljem Prosvete. — Jakob Jeri.

Novice iz Power Pointa.

Lisbon, Ohio. — V naši mali naselbini se dogajajo same slabe reči, ker noče nihče poročati, se hočem jaz malo oglašiti. Za novo leto je smrt ugrabila rojakinjo Marijo Čuk. Zapustila je soproga in osem malih otročičev, ki so jako prizadeti v teh slabih časih. Drugi slučaj je samomor brata Jerneja Stacina, člana naše župe št. 358 S. N. P. J. Brat Stacin je bil v umobolnici v Masillonu, Ohio; naenkrat dobimo poročilo, da si je končal življenje. Pogreb se je vršil civilno v nedeljo 13. febr. na Narodnem pokopališču na Lisbonu, Ohio, tako je zahtevala njegova soproga. On zapuša soprogo in tri male otročice, katerim izrekam sožalje.

Kar se tiče dela, je jako slabo. Premogorov ne obratuje nič od novega leta, tako da se premogari morajo potikati za delom, kjer kaj dela dobijo. Power Point je jako prizadeta naselbina. Pozdrav! — Jakob Bergant.

Dopis iz Slovenije

Ljubljana, 2. februarja, 1927. Svoj čas je Prosveta prinašala sempatje kak dopis iz stare domovine. Ker pa so dopisi že precej časa izostali, naj vam poročam danes nekaj malega, da bodo čitatelji Prosvete videli nekoliko boljše, kako je pri nas.

Kakor veste, smo imeli dne 23. januarja volitve v oblastne skupščine. Te volitve so sedaj za nami. Zadnje čase pred volitvami je bilo pri nas zelo napeto. Vse stranke so se kosale med seboj, katera bo hujša. Posebno mečanske stranke, klerikali in demokratje ter bivši samostojni kmetje, ali sedaj radičevski podrepaniki, so si bili zveze v laseh. Drug drugemu so očitali legijo grehov, katerih ima vsak nič koliko. Kakšen je bil potem izid, pa že itak veste. Večino so dobili seveda kleri-

kali, ki so spravili skupaj s hrvaškimi vred, (trije hrvaški okraji so namreč prideljeni našima oblastima, in sicer Kastav ljubljanski, Prelog in Čakovec pa mariborski oblasti). Takoj za njimi so dobili največ glasov bivši samostojni kmetje (radičevci) za njimi pa demokratje in narodni socijalisti, ki so ali v volitve združeni pod firmo "napredni blok". Za njimi pa je prišlo združeno delavstvo, ki je nastopilo to pot prvič enotno in izvojevalo zelo lep uspeh. Zadnji, kar je še omenbe vredno, so bili tisti Bernotovi socijalisti, ki se niso hoteli pridružiti združeni delavski list. Dobili so tedaj klerikali 98,407 glasov ali 82 članov, samostojni kmetje in radičevci 30,702 glasova ali 16 članov, samostojni demokratje in nar. soc. 30,478 glasov ali 6 članov, združeno delavstvo stranke 14,049 glasov ali 4 članov. Bernotovi pa so dobili vsega skupaj blizu 1,300 glasov. Vsega skupaj so dobile tedaj delavske stranke nad 15,000 glasov, kar je že lepo število, posebno če se vpošteva razcepljenost našega delavstva. Nazadovale so precej klerikali, veliko pa samostojni kmetje in radičevci; napredovalo pa je združeno delavstvo in samostojni demokratje. Omeniti pa moram, da so poleg navedenih izvoljeni tudi dvojica radikalov (ker so v mariborski oblasti v mestih volili s klerikali tudi radikali in Nemci). V Kočevju pa je izvoljen tudi en Nemeč.

Popolen in natančen rezultat volitev iz cele države pa še do danes ni znan. Najbolj so padli radičevci, ki so izgubili v celem proti zadnjim volitvam nad 200.000 glasov, med temi samo v zagrebški oblasti nad 60.000. Kljub temu pa je dobil Radič v celem okrog 260 članov oblastnih skupščin.

Oblastne skupščine imamo tedaj izvoljene in treba bo najti sredstva za njih obstoj. Teh pa dosedaj še ni. Skoro gotovo je, da bo treba novih davkov, da bodo mogle začeti vršiti svoje delo, ki bo sigurno velike važnosti, ako ga bodo skupščine znale uveljaviti, da bodo delale približno tisto delo, kot so ga imeli svoj deželni zbori in odbori. V Sloveniji bodo imeli vse v rokah klerikali, dočim bodo člani ostalih strank v opoziciji.

Komaj so minule oblastne volitve, pa je nastala zopet vladna kriza. Ker so radičevci v parlamentu v nekem predlogu glasovali v opozicijo, je morala pasti božična ali šesta Uzunovičeva vlada. Pri nas imamo namreč skoro vsak mesec novo vlado. Dosedanja je trajala samo mesec dni. Včeraj pa smo dobili zopet sedmo Uzunovičevno vlado, v katero so namesto radičevcev vstopili naši klerikali. Tako so po precej dolgem času trde in grenke opozicije prišli zopet enkrat klerikali na vlado. Radikali so jim dali samo manj vredne resore. Minister za kmetijstvo je duhovnik in urednik "Slovenca" dr. Kulovec, socialne politike dr. Gosar, inženir Serbec pa ima v rokah zgradbe. Drugi resori pa so v radikalnih rokah. To novo vlado, ki v parlamentu nima večine, bodo baje podpirali Nemci in mogoče tudi bivši radičevci Nikičevci, kar pa še ni gotovo. Enako je ostal minister prometa še vedno general, kot je bil prej, proti kateremu so se klerikali, kot "najbolj" demokratična stranka "borili".

Tako smo dobili novo vlado s tremi Slovenci. Radovedni smo res, če bodo kaj storili za Slovenijo, ki je takorekoč na robu propada. Vse gre nazdoli. Gospodarske razmere so pod vsako kritiko. Vsi stanovi trpe vsled tega, največ pa delavstvo in mali kmet, ki sta navezana na svoj borni zaslužek, katera ga ali sploh ni, ali je pa vsak dan manjši. Pričakujemo, da bodo novi ministri saj nekaj storili za Slovenijo. Bliznja bodočnost bo pa pokazala, če bodo res kaj storili za svoje volilce.

S tem sklenem ta dopis ter pozdravljam čitatelje Prosvete v daljni Ameriki. — Nekdanji dopisnik.

ZARKOMET

Naša najnovejša vojna.

Združene države so v vojni — in morda niti vsak stoti Američan ne ve tega. V Ameriki se ni ne pozna, da imamo vojno. Življenje teče kot po navadi: normalno, mirno, najlepše demokratično življenje... Vse je zadovoljno, veselo in srečno... vse prosperira.

Ni pa tega v Nikaragvi, kjer so ameriške bojne ladje in čete blokadirale pristanišča in mesta in kjer ameriški vojaški letalci mečejo bombe na bivališča.

Ali ni prijetno, če je "narod" v vojni, pa nič ne občuti? Ali v taka vojna lepa in častna? In junaška???

Dobra novica iz Jugoslavije.

Slovenski klerikali: V Jugoslaviji sicer nimamo večine, toda nas in katoličanov v Italiji je nekaj čez 35 milijonov — in to že nekaj šteje!

Krohot v prestolnici.

To se smejejo bankirji in industrijski carji te dni. Odpomni farmarjem? Vlada da bi pomagala farmarjem? Katera vlada? Ta vlada? Vlada bankirjev in industrijskih carjev? Hahaha! Ta je dobra. Hahaha!

Filozofija starega Soja.

Stari Soja pravi: Jaz se pa nič ne kisam radi Kitajcev... Naj jih pobijejo par sto milijonov... Saj se ne bo nič poznalo... Kolikor se tiče nas dobrih Amerikancev, kot sva jaz in Lojze, so Kitajci na Marsu...

Se en rešitelj naloge.

Matt Vidmar, R. F. D. 2, Casapopolis, Pa., je tudi pravilno rešil računsko nalogo št. 5. To je zadnja omenitev, kajti rešitev je bila objavljena zadnji petek.

Good-by, le naprej po kozjem sledu!

"Editorijalist" pri frančiškanskem bobnu se je vprašal (v pluralu): Komu naj sledimo? Čudno vprašanje. Komu naj sledi. Njemu! Nekam ga že pripelje. Ako ne v Minnehapo, pa gotovo v Jamo.

Se ena silka doslednosti.

Na jeziku sta svoboda in izobrazba. Otroci so v popovskih šolih. Na stenah so sveti. Tako gre ta napredna reč.—Brezvsnica.

Kakšne počitnice?

Iz West Parka, O.: Lojzetov list je poročal zadnji mesec, da je tukajšnji župnik Hyland obšel na "daljši dopust". Zdaj pa Kranjci nabirajo podpise za prošnjo, da bi se župnik kmalu vrnil s "počitnic". Kakšne so te počitnice?—Žarnica.

Kontest za kratke priperke.

86. Katoliški hinavec se jezi na "Prosveto" le takrat, kadar so drugi poleg.—J. P.

87.

Duhovni učijo, da ima človek prosto voljo. Ako bi imel človek prosto voljo, ne bi nikdar storil nič takega, kar bi bilo njemu škodo.—A. P.

88.

Napeljati vodo v hrib ni denes več nobena umetnost. V vrtincu malo ljudi utone!—J. H.

Veselica.

Franklin, Kansas. — Veliko maškaradno veselico priredilo žensko društvo "Sestrinska Ubezen" št. 187 dne 26. februarja. Veselica se prične točno ob sedmih zvečer v Lasototovi dvorani, kjer bo igrala izvrstna godba. Za pomembnejše maske imamo določene tri nagrade. Vstopnina je za moške 50c, za žene in dekleta pa prosta. To je malokostna vstopnina za maškarado. Uljudno vabimo vsa sosedstva, da nas posetite v obdobju, da nas posetite v obdobju, da nas posetite v obdobju. Priidite, če si želite poleg dobrega okusa tudi najboljše zabave.—Helen Leber, tajnica.

Grozote deportacij pod fašistovskim režimom

(KONEC.)

Prebivalstvo Ustice obstoji danes le iz potomcev kaznjencev in zločincev. Deportiranci stanejo v trdnjavi, a ker je tam premalo prostora, so se morali nekateri prostovoljno umakniti v vulkanske špilje, kjer živi najraznoličnejši mrčes, poleg stonog, pajkov in škorpionov tudi kače in slične živali nižje vrste.

V Favignani so deportiranci nastanili v trdnjavi Santa Caterina. Tam se nahajajo strašne ječe Burboncev, v katerih je bil zaprt tudi Giovanni Nicotera. Burbonska napolitanska vlada, katero je neki angleški minister označil z besedo "bogotajstvo", je danes docela rehabilitirana.

Griza je med interniranci vsakdanja prikazen; deportiranci trpe pomanjkanje na vodi in na živilih sploh, a zdravnik ni nikjer v bližini.

Neko gnezdo deportirancev je Lampedusa. To je ozek otok, jedva deset kilometrov dolg in dva km širok. Tudi tu žive interniranci v družbi najgubnejših zločinskih tipov. Ti ljudje pa niso izpostavljeni le najslabšim življenjskim pogojem, ki si jih je sploh mogoče misliti, temveč morajo eksistirati v neznojni umazanosti, v gladi in aličnih stiskah. Njihova hrana obstoji iz koruznega kruha ter iz kuhanih rastlin. Tudi med temi nesrečniki divja griza, a tudi oni nimajo na razpolago zdravnikarja, ne zdravil in ležajo po smrdljivih luknjah na strohnih slamah.

V Lipari je poslal Mussolini prvo skupino deportirancev, po številu 250. Z ladje so jih enostavno vrgli na suho in nihče jim ni nakazal prenočišča. Še danes so mnogi izmed njih puščeni samim sebi, so bolni, prestrašeni in se morejo primerjati le z najbolj zapuščenimi vojnimi ujetniki. O zdravniški pomoči seveda in tukaj ni govora. Nekateri so se naselili v nečem "gradu", notranjščina tega poslopja je vlažna, gospodariji v "gradu" pa so kaznjenci, ki ravnaajo le po načelu surove sile.

Vsi kraji, kjer žive deportiranci, so si v tem pogledu enaki. Opisovati jih do kraja bi pomenilo ponavljati staro pesem mičenja vedno iznova.

Potenza.

Edini kraj na celini, kamor je Mussolini poslal internirance, Alpska vas Potenza. Toda motili se, kdor bi mislil, da se konfirancem v tem kraju godi bolje kakor onim v bližini Sicilije. Fašistovska vlada je kraja za svoje politične nasprotnike skrbno proučila ter jih izbrala za satansko škodoželjnostjo. Potenza je divji, od civilizacije beca nedotaknjen kraj; Albajla je v primeri s tem krajem aravnost kulturna dežela. Potenza leži v Apeninih tisoč metrov nad morjem. Kakor one druge naselbine, je brez vode, brez živih in brez zdravnikov. O blah ni ne duha ne sluha. Hiše so iz kamna in iz opeke, nobena pa ni visoka nad eno nadstropje in svetloba prihaja v anovnanje skozi luknje, ki so napravljene v strehah. V Potenzi je fašistovski režim odril, može, žene z otroci in jih prišli, da žive pod eno streho z žinjo.

Ti deportiranci, ki nimajo nobenih pripomočkov, nimajo vodnjice, da bi se umili, da bi kuhali, tudi ne, da bi oprali umazano perilo. Predstavljajte si, kako je in sanjajo! Najbližja naselbina, ki diši nekoliko po civilizaciji, je več ur oddaljena in ni mogoče priti tjakaj peš, karve na mulah, ki pa jih prevažnost noče posoditi. Mila v tenzi sploh ne poznajo. Razume se, da tak način življenja ne spušča zdravja in razvoja in da deportiranci morajo zboleti, umreti in razpasti kakor mrhova, ker se nihče ne zmeni, da jih pokopajo.

Identiteta izkaznica deportirancev. Vsak deportiranec je prevožen s posebno izkaznico o identiteti. Legitimacija velja lastniku, da ne sme ostaviti interesejskega taborišča in da se ne tudi v njegovem okrožju

gibati samo ob določenem času (od sedmih zjutraj do petih popoldne). Deportiranci tudi ne sme nositi orožja in palice, ne sme obiskavati gostiln in javnih lokalov (katerih v internacijskih taboriščih itak ni), ne sme se udeleževati nikakih sestankov in se mora na zahtevo ob vsakem času javiti tajni fašistovski policiji. Celo obisk tovaršev mu je strogo zabranjen.

Poleg tega so deportiranci stalno pod nadzorstvom. Korespondenca, ki jo nesrečniki prejemajo ali pošiljajo, je podvržena najstrožji cenzuri. Če prosil nesrečnik v pismu sorodnikov, prijateljev in znancev kruha in živila, se pismo kratkoma zapleni.

Fašistovski režim pa je uvedel še dva pripomočka za preganjanje njemu nasprotnih elementov: posvarilo in in opomin. Posvarilo se je v prejšnjih časih omejevalo le na zločince. Sedaj se nanaša tudi na tiste, ki jih režim sicer ni deportiral, pač pa jih ima konfirancane na njegove lastnem domu. Človek, ki stoji pod "posvarilom", mora biti vsak dan ob določen uri doma. Če pride oblastveni organ, in ga ne najde na mestu, mu preti izgon na sicilijanske otoke. Seveda se ta odredba zlorablja. Policijski agenti vdirajo ponoči v hiše in nadlegujejo ne samo posvarjenca, ampak ves njegov družinski krog.

"Opomin" je svarilo drugačne vrste. Uporablja se le pri ljudeh, ki so politično "nekorektni", ne sme zapustiti domačega kraja ali celo domače hiše. Tudi "opominjanec" je kandidat za konfirancijo. Posvarilo in opomin se uporabljata zlasti proti voditeljem socialističnega sindikalnega gibanja v Milanu, Florenci, Genovi, Turinu itd.

Takšna je resnična podoba fašistovskega bitca in škorpionov. Če ima italijanski narod kaj ponosa v sebi, bo moral prej ali slej s to sramoto obračunati in svojo čast oprati. Način, kako se bo to zgodilo, je njegova interna zaveda. "Jutro."

Vesti iz Jugoslavije

Ljubljanski škof je odstranil kranjskega dekana Koblerja. Kranj, 5. februarja. Tukajšnji župnik in dekan Anton Kobler je prejel od škofa dr. Jegliča dekret, da je odstavljen kot dekan in da se sedež dekanije prenese iz Kranja v Cerklje. Škof je istočasno obvestil vse župnike kranjske dekanije o odstavitvi g. Koblerja. Za dekana ima biti imenovan cerkljanski župnik Dolinar. Škofovski ordinarijat v okrožnici na župnike navaja razne očitne iz trte izvirne razloge za premetstev dekanijskega sedeža iz Kranja, kjer se je dekanija nahajala že polnih 140 let. V stvari gre pa za politično discipliniranje in osramočenje dekana Koblerja. Strahovit poraz klerikalcev pri oblastnih volitvah v Kranju, je klerikalce silno razkačilo. Dekanu Koblerju so očitali, da je on kriv, ako klerikalna stranka ne napreduje. Čim so došli klerikalci na vlado in se čutiljo varne pred posegom državne oblasti v svoje teroristične čine, so se odločili, da pričnejo s persekucijami politično nezanesljive duhovščine. Prva žrtev ter persekucije je dekan Kobler. Njegova odstavitve naj tudi prestraši duhovščino, v kateri se zadnji čas vedno očitneje pojavlja odpor proti pogubni politiki SLS in zlorabi cerkve in vere v politične namene.

Redukcija v vevski papirnici. Združene papirnice Vevče, Gorice, Medvode d. d. so z 2. febr. pričele z redukcijami v večjem obsegu. Kakor smo doznali po zaupnikih delavstva, namerava papirnica v Vevčah reducirati stanje delavstva za polovico in bi potemtakem odpuštila 250 delavcev.

V Liki požigajo žage. Pred meseci je v Liki pogorela velika državna žaga v Rudopolju, ki je bila zavarovana za 800.000 Dn. Vred pogostih požarov liških žag so domača zavarovalna društva odpovedala ministarstvu zavarovanja. Ministrstvo je se obrnilo sedaj na inozemska zavarovalna društva, naj bi

prevzela zavarovanje državnih žag.

Smrtna kosa. V Ljubljani je umrla Rozalija Sark v 36 letu starosti. — V Mirni peči je umrla Marija Kučer v 65 letu starosti.

Požar v St. Janžu. V St. Janžu na Dravskem polju je 31. jan. pri posestniku Juriju Kancelerju izbruhnil požar, ki je vpelel hišo in gospodarsko poslopje. Škoda je znatna in tem obširnejša, ker je nesrečna rodbina sredi zime ostala brez strehe.

Načrt za ustanovitev občinske ljudske kuhinje v Ljubljani. Ena novih hiš, ki jih bo zidala občina s 30-milijonskim posojilom, bo stala na Turjaškem trgu ob Ljubljani. Spodnji prostori te hiše se bodo porabili za veliko ljudsko kuhinjo, nadstropja pa za stanovanja. S tem bo uresničena zopet ena zahteva razpuščenega občinskega sveta in njegovega župana, pokojnega sodr. dr. Periča. Naša načela torej zmagujejo.

Davki obrtnikov pri nas in v Srbiji. Znano je že, da mnogo naših obrtnikov, ki imajo svoj posel v bolj južnih krajih, zlasti v Belgradu, rajši tam prijavijo svojo obrt, ker tam plačajo brezprimerno manj davka kakor pri nas. — Iz tega se seveda vidi, da imamo v Sloveniji prav poseben davčni vijak, ki so ga ljudje, kakor Savič in njegovi verni trabanti, privili na naše ljudi, da krvavijo in da bodo izkravljali. Torej se vidi, da bi se dalo pri nas tudi delati drugačno davčno politiko, če ne bi domači birokrati bili bolj papeški, ko finančni minister sam. Isto seveda velja glede industrije in trgovine.

"Zveza med delom in kapitalom"

"Jutro" je napisalo uvodnik o porastu socialističnih glasov v Sloveniji in logično sklepalo, da socialistični glasovi niso klerikalni glasovi, da so socialisti najbolj leva napredna stranka in da so klerikalci vsled skupnega nastopa delavskih razrednih frakcij v Sloveniji izgubili marksistični glas pri volitvah. Tako je povedalo "Jutro" v svojem komentarju o našem številčnem uspehu pri teh volitvah — to pa ni bilo razkačenemu "Slovencu" nikakor po godu. Pa je napisal strahovit psalm o očitni in preočitni zvezi socialističnega dela z demokratskim kapitalom.

Napisal in objavil in pri tem pozabil, da nam je za to, kar piše "Jutro" o našem volilnem uspehu in kar nadovezuje "Slovenec" o zvezi socialistov s kapitalisti in s centralisti, presneto malo in da ne bi sploh reagirali, če bi nam to ne nudilo prilike, da izpičamo še enkrat vso univerzalno neumnost in lažljivost "Slovenčevega" člankarja.

Kajti tudi ta klerikalni čvekar bi moral že vedeti, da je od nekaj naveda buržuaznih strank vseh branž, da se tepo med seboj za posestno stanje vse dotlej, dokler jim ne preti nevarnost od tretje, revolucionarne in razredne stranke. Da se pa takoj in brez pomisleka združijo i klerikalci i svobodomislci, če vidijo, da je vsled naraščanja razrednih strank v nevarnost njihova buržuazna razredna politična in gospodarska premoč.

Tako bo namreč tudi s slovenskimi demokrati in slovenskimi klerikalci. Ti dve stranki se bosta topli na življenje in smrt vse dotlej, dokler jim ne bo pretela nevarnost od strani združenega in zavednega delovnega ljudstva. Kakor hitro bo socialna borba pri nas tako močna in odločujoča, da bo treba braniti buržuazne klerikalne in demokratske žepne in trebuhe — takrat bo te medsebojne borbe med klerikalizmom in liberalizmom konec — takrat se bodo i klerikalci i demokrati lepo združili in ne bo več med njimi niti klerikalnega člankarja, ki bi se sramoval svojih članov o dokazani in neizpodbitni zvezi slovenskih socialistov s slovenskim demokrati.

Ce bi "Slovenec" člankar videl vsaj za centimeter delj od svojega nosu, bi moral vedeti, da bi bilo logičnejše, da bi sedaj "Jutro" in "Slovenec" pisala o potrebi, da se obe buržuazni — klerikalna in demokratska — združita, da branita svoje ogrožene interese. Če pa to ne delata, ni pripisati toliko njunemu nepokolebljivemu nasprotju, kolikor dejstvu, da smo delavci še prešibki, da bi jih mogel naš volilni upeh in naša združena moč vzemiriti.

Zato služimo zaenkrat demokratu pri teh volitvah kot dokaz, da delavci ne glasujejo za klerikalce, kakor so pač klerikalci pred leti pisali, da delavci ne glasujejo za demokrate, marveč za klerikalce! Časi se pač spreminjajo.

Mi ne moremo prepovedati "Slovencu", da bi pisal tako, kakor je svoje dni pisal o delavcih, ki so bili trenutno za klerikalce, kakor ne moremo prepovedati "Jutru", da razkačena "Slovenca" še bolj muči in draži z našimi nedvomno absolutno protiklerikalnimi 15.000 glasovi!

Povemo pa, da nam je vseeno, kaj piše "Jutro", in kaj odgovarja "Slovenec".

Zveze med delom in kapitalom ni bilo in je ne more biti, kakor ne more biti zveze med socializmom in klerikalizmom.

Saj ni v to poslednjo možnost verjel niti Krek. Se manj pa verjamejo v to tisti krščanski socialci, ki so mu nasledili v klerikalni stranki, niso mu pa nasledili na kandidatnih listah!

Toda to smo povedali samo "en passant". Mnogo več nam je na tem, da povemo glaslu klerikalne stranke, da je to, kar piše o naši zvezi z demokrati, neumna laž.

Prej se bo skovala zveza med klerikalci in demokrati, kakor pa zveza med delom in kapitalom. In čimprej se bo ta zveza skovala, toliko bolj se nas! Kajti to dokaz, da smo končno močni in odločujoči. — "Del. Pol."

ZDRAVSTVO

MAJHNI VZROKI VELIKE NEPRIJETNOSTI.

Nekoliko zdravstveno-kozmetičnih mišljajev.

Rdeče roke.

Človek, ki ima rdeče nos, je zaznamovan s pečatom pijanstva. Tudi ljudski pregovori in narodne pesmi se radi rogajo rdečemu nosu. Srbski pesnik Zmaj Jovan Jovanović je spesnil hudomušno odo rdečemu nosu, v kateri ga primerja raketi, ki svetli nad vsemi drugimi nosovi in pravi:

Ko te vidi markar gde, zastaje celo; Cije oko još nije o tebe zapelo?! A ti, stidljiv, i ne znaš šta taj ugled vredi, Ijepotica najlepša u te se zagledi, I odojše maleno teli ruke pruža, Mili da je ruža.

Ta "orden na licu", kakor imenuje pesnik rdeči nos, ni imejtelju nikakor prijeten, temboj, če ga ni zakrivilo to, kar se splošno misli o višnjem nosu. Ni namreč vedno alkohol kriv. Rdeč nos lahko dobi tudi človek, ki ne pije, ker je tista paprikasta rdečica na nosu in na obrazu bolezen, namreč vnetje kože, ki razširi in oslabi žile.

Bolezen se pojavlja bodisi samostojno, bodisi v zvezi z nekimi drugimi bolezenskimi pojavi. V nekaterih primerih je rdeč nos znak staranja in je v zvezi z žledodnimi motnjami. Kajpa, vinski bratje naj se kar nič ne izgovarjajo, da jim rdi nos zaradi slabega žledoda: alkohol, ki ima znano lastnost, da širi žile, rad pritane na nos pečat svojih prepogostih obiskov. Deloma vpliva tudi kajenje (nikotin) in premočna hrana. Tudi trajno draženje ali izredno hud mraz povzroča večkrat vžvenj nos. Mnogi izmed bolnikov te vrste imajo že prirojen nagib k rdečici na nosu in obrazu, pripevajo pa v izdatni meri tudi slabokrvnost, nezadostna hrana in razne splošne bolezni, kakor na pr. protin. Slednje je lahko sumljiva rdečica na nosu ali na obrazu tudi začetna stopnja nevarne bolezni, ki se imenuje lupus.

Seyeda je lahko nos rdeč tudi le trenutno: če te kaj močno razveseli ali te ogreje vinska kapljica; tudi če stopiš naglo iz tople sobe na prasto. Zanimljivo je, da nekaterim ženskam postane nos nekoliko bolj rdeč, ko imajo mesečno perilo. Vse to pa niso bolezenski znaki. Bolezen se razvije stopnjama: najprej postane koža nekoliko rumena, nato se pega boljboljveča in slednje se nos zaobl in pošteno zardi: tako je dobil tisto značilno obliko, ki sicer najbolj diči notorične pjanice.

Če hočemo ta neprijeten bolezenski pojav ozdraviti, moramo spoznati vzroke. Neobhodno potrebno je, da se obrneš v takem slučaju na zdravnika, ki mora notranjost nosu natančno preiskati, da dožene, kaj je povzročilo vnetje.

Naj bo vzrok ta ali oni, vedno je zabranjeno uživanje alkohola ter močne kave in čaja. Kaditi se sme kar najmanj, izogibati pa se je treba tudi ostrih jedi in pijač, prepogostega umivanja z mrzlo vodo in se varovati naglih toplotnih izprememb. Zlasti ne sme tak človek sedeti blizu peči ali ognjišča. Na začetni stopnji koristi, ako človek potegneš po nosu s čopičem, ki si ga namočil v parfimiran bencin. Ljudstvo uporablja s dvomljivim uspehom vroč dokladke z galunivi raztopnino (5 odstotno).

Dalje se lahko nos vsak večer namaže s 5 odstotno žveplenom mažo, s ichtyolom ali še bolje thioseptom in z reforeinsalicilovo pasto (5 odstotno) ter ostane tako namazan preko noči.

Čez dan uporabljaj samo ne-dražiljivo kremo ali puder. Če pa bolezen močno napreduje, je treba seči po bolj energičnem zdravljenju; v tem slučaju se je treba zaneesti na zdravnika. Zelo uspešno se uporablja višinski solnce. Dalje v rabi tav, skarifikacije, elektroza, zdravljenje s Kromayerjevo svetilko, obsevanje z Roentgenom itd.

Rdeče roke. Nenaravno rdečo kožo na rokah povzročajo v glavnem isti vzroki, ki smo jih spoznali na nosu; posebej pa je treba omeniti ozebo, prekratke usnjene rokavice in prepogosto umivanje rok v mrzli vodi.

Pri zdravljenju se je treba posebno ozirati na to, ali ni oseba bolna za slabokrvnostjo, ki jo skušamo izlečiti z železom, arzenikom, apnom, z izpremembo zraka in z obsevanjem po višinskem solncu. Da more biti tudi hrana primerna in izdatna, se razume samo ob sebi.

Zoper razdraženost kože na rokah in bolečine, ki nantanejo

radi razpokanosti in drugih takih pojavov, so se dobro obnesli alkoholni obkladki, ki jih daš čez noč na roke tako, da nima zrak pristopa. Približno pol metra dolg platneni trak se namoči v razredčen alkohol (dva dela vroče vode, en den alkohola) in se ovije okoli roke, naker se te skrbno poveže s toplo ruto.

Dobro je tudi, če se umivajo roke v vodi, ki se je v nji kuhala hrastova skorja (2 kavini žlici na pol litra vode se kuha 10 minut). Voda bodi kolikor mogoče vroča. Na to jih pomočiš za pol minute v mrzlo vodo in ponoviš to kakih petkrat, toda vedno z vročo kopeljo. Uspeha pa ne pričakuj tekom enega dne; za ozdravljenje treba mesecev.

Uporabljajo se tudi nekatera mazila, med njimi jodova, potem zdravljenje z galvanizacijo in z višinskim solncem.

Ozeblina.

Ozeblina se radi pojavijo kot posledica nezadostnega obnavljanja, vendar pa so lahko — kakor rdeč nos ali rdeče roke — tudi simptom, ki spremlja kako drugo bolezen.

Tudi zanje velja to, kar smo povedali pri prejšnjih dveh bolezenskih pojavih. Pri ozeblinah je treba paziti na nogavice. Priporočila se redna masaža in redna telovadba, zlasti proste vaje: dobre so izmenične kopelji, ki smo jih zgoraj opisali. Ni slabo, če ozeblino lahko namažeš z jodovo tinkturo — enkrat na dan — in ako vribiš 5 odstotno mazilo iz kafre.

(Po dr. Fr. Halla.)

REVŠČINA IN BEDA STA VE-LIKI V ST. LOUISU.

V eni sami noči je prošlo več kot tisoč siromakov za prenočišče.

St. Louis, Mo. — Zapihal je mrzel sever in dokazi so bili tukaj, kako velika je beda med brezposelnimi delavci. V eni sami taki mrzli noči je iskalo zavetja v občinskih prenočiščih 1019 oseb. Prenocišča so bila tako polna, dano morali oni, ki so prišli zadnji, spati na tleh.

PET DOLARJEV MEZDE NA TEDEN!

In tako sramotno nizke mezde se plačujejo še danes!

East St. Louis, Ill. — V prodajalnih trgovinah Kresge, ki prodajajo predmete po 5 in 10 centov, plačujejo prodajalkam po pet dolarjev mezde na teden.

Moralistični hinavci v vzdihujejo, kje so vzroki za pomnožitev prostitucije in zločinov.

PODJETNIKI V PRAVI LUČI.

Delavcem odrekajo pravico do organizacije, medtem pa odirajo konzumente.

St. Louis, Mo. — Pralniški delavci so se organizirali. Komaj so podjetniki, ki lastujejo pralnice, izvedeli za to dejstvo, so navallili z vsemi sredstvi na organizacijo delavcev, pri tem so kričali, da je treba organizacijo v interesu konzumentov streti. Ta krik se pa še ni ohladil, ko so podjetniki zvalili konzumentom cene za petdeset odstotkov. Pa naj še kdo reče, da podjetniki ne znajo vleči javnosti za nos.

Prvo letoanje Skupno potovanje v stari kraj

privedmo na francoskem parniku "PARIS," ko odpuje iz New Yorka NA 23. APRILA 1927

"Paris" je slasti za tretji razred priznane najboljši parnik. Kakor na dovedanjih skupnih potovanjih se bodo tudi to pot nudi našim potnikom rane posebne ugodnosti in naš zastopnik bo potnike spremljal prav do Ljubljane.

Potniki naj se čim prej prijavijo, zlasti ne-državljeni, da jim bomo mogli preskrbeti že pred odhodom povratno dovoljenje (Permit), na podlagi katerega se bodo lahko nemoteno vrnili nazaj v Ameriko.

Drugo skupno potovanje se vrši istotako na parniku "Paris" in sicer 4. junija.

Razume se, da Vas lahko in radi odpravimo v vsakim drugim parnikom.

Ravno tako se vselej obrnite na nas:

- 1) kadar ste namenjeni poslati denar v stari kraj;
- 2) če želite dobiti denar iz starega kraja;
- 3) ako ste namenjeni dobiti kako ozebo v to deželo;
- 4) kadar rabite kako pooblastilo, izjavo, pogodbo, ali kako drugo notarsko listino, ali če imate kak drug opravak s stari krajem.

Slovenska banka Zakrajšek & Čočark

455 W. 42nd Str., New York, N. Y.

IZENAM PRIREDBO SLOVENSKEIM ORGANIZACIJ V CHICAGU.

Pustna veselica v torek 1. marca. Društvo "Pijonir" št. 559 S. N. P. J.

Zveza slov. org. — Veselica v soboto 12. marca v Narodni dvorani.

Klub št. 1, J. S. Z. — Dramska predstava v nedeljo 27. marca, v dvorani Č. S. P. S.

Pevsko društvo "Lira", koncert dne 24. aprila v dvorani S. N. P. J. na Lawndale in 27. cesti.

Klub št. 1, J. S. Z. — Dramska predstava in prvomajska slavnost, v nedeljo 1. maja, v dvorani S. N. P. J.

Pevsko društvo "Slovan", koncert dne 29. maja v Hrvatskem domu, So. Chicago.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Plaite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

Honore de Balzac:

Obsojen na življenje

(Dalje.)

Ni se mogel vzdržati, da bi se ne dotaknil njene roke in z obožujočimi očmi gledal črne kodre in njen lep stas. Bila je prava Španjolka, španskega obraza in španskih oči, dolgih črnih kodrov, gostih, dolgih trepalnic in z zenicami bolj črnimi kot gavrnanje peruti.

"Ste imeli kaj uspeha?" je rekla, se otožno zopet nasmejala, vendar še z izrazom deklariše ljubezni v svojih očeh.

Viktor ni mogel zatrepeti vzdih. Ozrl se je na enega in drugega, na Klara in na njene tri brate. Eden izmed njih, najstarejši je bil trideset let star; bil je majhne postave, celo nekako slabo zrasteč, pa s ponosnim in prezirljivim pogledom, v katerem je bilo očito plemenitstvo. Bil je pravi izraz španskega viteza. Njegovo ime je bilo Juanito. Drugi, Felipe, je bil kakih štirindvajset let; bil je kakor Klara. Najmlajši je bil šele osem let stari Manuel; slikar bi na njegovem

obrazu opazil sledove ptez rimske odločnosti, kakoršno je dal David obrazom otrok v njegovih epizodah Republike. Stari Marki je še imel goste lase in je izgledal, kakor da bi oživel s katke Murillove slike. Mladi častnik je stresel glavo. Ko je gledal nanje, je bil prepričan, da nobeden izmed njih ne bi sprejel generalovega predloga; vendar pa ga je povedal Klari. Sprva je zatrepetala, dasi je bila Španjolka, nato pa je takoj dvignila glavo, šla je in pokleknila pred svojimi očeti.

"Oče," je rekla, "ukazi Juanito, da bo prisegel zvesto ubogati vse tvoje ukaze, in zadovoljni bomo."

Markiza je trepetala v upanju, toda ko se je naslonila k svojemu soprogu in slišala — ona, ki je bila mati — strašno zaupanje, ki ga je šepetala Klara, se je onesvestila. Juanito je vse razumel; skočil je pokonci kakor lev v kletki. Ko mu je marki zaupal ter se podal, da bo ubogal, je Viktor Marchard poslal vojake ven. Tudi slugo so bili odpeljani, odani krvniku in obešeni. Ko družina ni imela nobene straže,

razen Viktorja, da jih je varoval, se je dvignil oče in rekel: "Juanito."

Juanito ni odgovoril, razen zganil se je z glavo, kar je pomenilo odklonitev; nato je padel nazaj v sedež in je strmel v svoje starše s suhimi očmi in s strašnim izrazom. Klara je stopila k njemu in mu sedla na koleno, objela ga je, okoli vratu ga poljubila na oči.

"Dragi moj Juanito," je rekla veselo. "Če bi ti le vedel, kako sladka bi bila smrt zame, če bi mi jo zadal ti in bi mi ne bilo treba umreti pod roko krutega krvnika. Rešil me boš bolečin, katere mi zadaja — in, dragi Juanito, ti bi ne mogel videti, da bi bila koga drugega, no..." Z ljubeznimi očmi je ognjeno pogledala Viktorja, kakor bi hotela v Juanitovem srcu vzbuditi strahoto proti Francozom.

"Bodi pogumen," je prigovarjal njegov brat Felipe, "drugeče bo izumrl naš rod, ki je skoraj dal Španiji."

Nenadoma se je dvignila Klara, skupina, ki se je postavila okoli Juanita, se je ločila in sin, dober tudi v nepokorščini, je videl svojega postarenega očeta, ki se je postavil predenj in ga silil ukazati z resnim glasom: "Juanito, zapovedujem ti!"

Mladi grof se ni premaknil. Njegov oče je padel predenj na kolena; Klara, Felipe in Manuel

rovanju; toda gospod Brouček ni imel časa, da bi si vse to ogledaval, zakaj tu je bila gnječa največja in zato tudi težava s sulico največja, tako da je večkrat zamrmral: Vrag vzemi to zdelo!

Konečno sta se prerinila skozi gnječo na Mali trg, kjer je mogel gost že več pozornosti posvetiti svoji okolici. Nudila mu je silko, res nenavadno živopisano. Ta zmes hiš razne velikosti z obokanimi podmolji, z mostovi, balkoni in z daleč naprej štrlečimi strehi, je bila okoli in okoli pokriva z raznovrstnimi stavbenimi in rezbarskimi deli; v malih, ponekod dvojnatihi oknih so se blesteli raznobarevni, v sredini upognjeni stekleni kleščki, ki so bili z žicami spojeni, toda večina oken je še bila prevlečena z neprozornimi kočicami; na hišnih pročeljih so se svetila poslikana znamenja, izmed katerih je obvisel pogled gospoda Broučka posebno na hišo s lilijo, znamenje, ki je še danes na tej hiši ohranjeno, in na drugi z velikim naslikanim nojem. Sredi Malega trga so pa sedele žene v živopisnih, staroveških oblekah in so prodajale raznovrstno sadje, katerega rdeče, modre in druge barve so tudi precej prisvajale k živemu koloritu mesta, in so teknovali med seboj z umetnimi venci iz različnega blaga, iz zlatih in srebrnih nitij in iz drugih bliščev, narejenih okrasov. Prodajalci teh so imeli svoje mize in košare na desni strani trga in tudi pod obokanimi hodniki prav do Linhartovega trga, kjer je stala cerkev s pokopališčem.

"Poglej no! Vi imate sadni in cvetlični trg na malem Rinečku!" (Tako se imenuje sedaj mal trg v Starem mestu v Pragi.) se je čudil gospod Brouček.

"Sadni trg in trg z venci," je popravil Domšik. "Tu si kupujejo naše gospe vence, da si krasijo z njimi glave. Toda sedaj imajo prodajalci vencev le malo dobčka, ker nimajo niti naše hčere pri tej mestni nevarnosti časa, da bi si iskale okrasja. One pa, ki bi ga sicer imele, se bojijo Taboritov, ki bi jim ne pustili nositi take posvetne nečimernosti. Tu na trgu vidiš samo senco onega, kar je drugje. Mnogi prodajalci so zgrabili za orožje in kupcev je tudi malo. Drugače je na vseh straneh mestne hiše zelo živopisan trg. Pod obokanimi hodniki na vzhodni strani mestne hiše imajo svoje prodajalne branjeve krznarji in prodajalci platna; na južni strani prodajajo svoje blago pod obokanimi hodniki peki in pred mestno hišo kuharji; nasproti so starinarji; tu —"

Njegovo razkladanje je prekinil krik stare prodajalke sadja, kateri je gospod Brouček nevede razmetal s svojo sulico kopico najlepših letnih jabolk, na kar se je vtila nanj takoj precejšnja ploha staročasne neuljudnosti: "Ha, ti grdo ba grda, kako pa opletaš s svojim cepom! Ali nimaš oči, pritlikavec trebušati, ali ne znaš nositi sulice, nadloga nadložna! Prav gotovo dočakam, ko boš visel na vešalih, šema razbojniška! Bee! Bee!"

In ljuta babura, v svojih pisanih cunjah strašilo podobna, je vprla roke v boke, in je s skrenim, naprej sklonjenim životom obkladala gospoda Broučka z nesramnimi priimki.

"Ali mi boš molčala, pokveta stara!" je zakričal Domšik in je vzpodbudil tovariša: "Pojdj dalje! Pri teh ne boš dosegel časti. Resnico sem slišal v neki študentovski igri, kjer se pravi da je zla baba hujša od vraga: Lahko človek se odkriža vraga, Pred zlo babo naj nam Bog pomaga!"

Se precej časa sta slišala za seboj zadirjavil glas prodajalk in vpitje otrok, ki so skakali v svojih pisanih, srednjeveških oblekah še nekaj časa za Broučkom, kakor roj spakov. Naš junak je pomislil, da se praške branjeve niso dosti spremenile v petsto letih in se je znova začel jeziti: "Vrag vzemi to druhal!"

(Dalje prihodnjik)

Izlet gospoda Broučka v XV. stoletje

Češki spisatelj Svatopluk Čech—Poslovenil Stanko Svetina.

(Dalje.)

"Sedaj potrebujemo le takih peres," je odgovoril s povdramkom Domšik in je vdaril ob svoj meč. "Ranjencem strežejo naše žene in gospe; to ni delo za moške. No, izberi si že — morda ta cep?"

In je zagnal palico z dolgimi železnimi ostmi tako, da je gospod Brouček od straha odskočil.

"Lepa hvala," je rekel, — da bi se morda s tem še sam nabodel!"

"No, ta samostrel — če si dober strelec."

"Ne, še vrabca nisem ustrelil."

"Ali morda ta meč?"

"Nerad bi vlačil tak kembelj — saj bi ga tudi ne odnesel odtod."

"Reci torej, kaj hočeš? Ali morda to sulico?"

"No tak mi jo daj!" je vzdihnil z resignacijo gospod Brouček in je prijel dolgi cep z železno ostjo in z dvema kavljevima pod njo. Za njega je bilo to orožje še najmanj grozno, ker ga je spominjalo na najnedolžnejše orožje na svetu: na sulico, kakoršno nosijo nočni čuvaji.

"Ali hočeš tudi kako orodje za godbo, ali morda čelado?" ga je vprašal dalje mučitelj.

"Da bi se še potil in paril v tem železnem loncu! Imam že dosti tega, ko samo gledam."

"Oklep pustim doma, toda čelada bo dobra," je menil Stročeh in je zamenil svojo čapko z okroglo medeno čelado.

Ženski sta medtem pospravili iz mize in sta pristopili k njima.

"Ah, da ne morem ob vaši strani iti v boj kakor Taborke," je vzdihnila mladenka.

"Tvoja roka ni za orožje," je rekel oče.

"Ti nisi tako trdna in vajena težav kakor naše kmetice. Saj veš, da je naš moških dosti, da zadostujemo pri obrambi in da nam ni potreba ženskih rok. Ako pride do boja, pomagaj streči v mestu ranjencem."

"Ah, mili soprog in moj gospod, povrni se k meni zdrav!" je vzdihnila Magdalena, objela je naglo moža in se je tesno privila k njemu.

"Žena!" jo je pokaral Domšik in jo je nežno poljubil na čelo. Pa je objel in poljubil tudi hčer.

Nato so podale ženske tudi gostu — roko, katero je gospod Brouček Magdaleni na njeno veliko začudenje dvorljivo poljubil, in Kunki s pomenljivim pogledom stisnil.

Ko je šel skozi vrata, mu je bila prava nadloga njegova dolga preklja, toda prišel je srečno ven, potem ko se je pri naglem obratu z doljnjo konce sulice nekoliko zadela ob Kunko in ko je preobrnil na skrinji naložene posode, ki so se na tleh večinoma razletele v kosce.

VIII.

Tudi na ozkih stopnicah je delala našemu junaku težavo njegova sulica, s katero se je vedno zadel ob zid.

Zunaj sta prišla med goste trume oboroženih ljudi, skozi katere sta se komaj prerinila. Posebno naš sulicar je imel skrb za svoje orožje; nevedoč, kako bi ga nosil najpripravneje; zakaj zadevalo se je vsak hip ob druge cepe, da, pretilo je tudi glavam okoli stoječih in mimioidih. Zato je dobil večkrat očitačje poglede ali nejevoljne vzkrike.

Janko od zvona je pozdravljaj tupatam svoje znanec in ko sta prišla na južno stran mestne hiše, je opozoril tovariša na mestni časoslov, ki pa je bil popolnoma drugačen, kakor umetniški, dosedaj ohrajeni časoslov mojstra Hanusa iz konca petnajstega stoletja, in ga je opozoril tudi na veliki zvon, ki je zvonil k zbo-

so storil isto. Vsi so stegnili proti njemu svoje roke, da ga prosijo od njega, da njih družina ne bo izumrla, kakor bi ponavljali očetovalne besede: "Moj sin, ali si izgubil moč, vitezstvo Španije? Koliko časa boš še dopustil, da tvoj oče kleči na koljenih? Kako pravico imaš, misliti na svoje lastno življenje in trpljenje? Madama, ali je to moj sin? Je nadaljeval stari mož in se obrnil k svoji ženi.

"Saj uboga," je kriknila žena vaa obupana. Videla je giblje v Juanitovih očeh in samo ona je razumela ta giblje.

Druga hči, Mariquita, je klečala poleg matere in jo objela s prožnimi rokama; ko je to videl, mali brat Manuel, kako se joče, jo je prijel grajati. V tem trenutku je vstopil grajski kaplan, katerega je takoj obkrožila vaa družina in ga vodila k Juanitu. Viktor ni mogel več prenašati prizora; dal je znamenje Klari in je odhitel iz sobane k generalu z zadnjo prošnjo. Našel ga je zelo razposajenega in veseljaškega sredi banketa, pijačega s častniki, ki so ga zabavali.

(Konec jutri.)

RAZNO

Zveličanje na obroke. Vsa znamenja kažejo, da jadramo polagoma v "mirne čase". Nekaj let po vojni niso dobili v nobeni trgovini blaga na obroke, danes se ti že ponuja vse, kar ti požeji srce. Seveda, če imaš neomejen kredit. Pa se tudi kupuje vse na obroke: od navadne šivanke do razkošne vile. Kdor se resno pripravlja na smrt, dobi nemara celo krsto na obroke... V Italiji, kjer so ljudje sila iznajdljivi (tako se vsaj bahaajo pred svetom), gredo še dalje: ponujajo ti tudi nebasa na obroke. Prvi poizkus je bil storjen nekeje v Lombardiji. 73-letni starček Montagnini je prejel nekega dne skrivnostno pismo. V pismu mu je natrosil nekdo vse polno modrih nasvetov in zelo koristnih migljajev, kako naj si pomaga v življenjskih tegobah. Na koncu pa je bilo zapisano, da mora človek, ki ima že 73 let na hrbtu, misliti tudi na smrt, ki ga bo presenetila, danes ali jutri. Nikakor pa ne sme pozabiti, da ga čaka na onen svetu novo življenje in da ga utegnejo poslati tja, kjer je jok in škripanje z zobmi. Boljše bo tedaj, če si že na tem svetu zasigura vstop v nebasa. Pisec je pristavil, da je visok duhovnik, prijatelj in svetovalec samega papeža. Če je gospodu Montagniniju prav, pojde pisec tega pisma k svetemu očetu in ga bo prosil, naj priporoči v nebesih gosp. Montagninija. Seveda ne more tega storiti za božjo plačo in mu svetuje, da položi v zaprto pismo 4000 lir in ga točno ob dvanajst uri skrije pod neko znano drevo na koncu vasi. Starca je tajinstveno pismo zelo prestrašilo, navsezadnje pa je postal vesel, da ga je neznanec opozoril na nevarnost, ki mu preti in mu ponudil svojo pomoč. Brž je napisal pismo neznanemu duhovniku, v katerem mu sporoča, da je zelo hvaležen za nasvete in za ljubeznivo pomoč pri zveličanju njegove duše. Žal mu je le, da nima 4000 lir. Lahko pa mu pošlje 1000 lir, medtem ko ostali znesek izplača v četrtletnih obrokih. Prosi ga za božjo voljo, naj jadrno pohiti k svetemu očetu, da mu ob pravem času reši dušo pred večnimi mukami. Dan pozneje je dobil stari Montagnini odgovor. Neznaneec je sporočil, da mu dovoli zveličanje na četrtletne obroke in naj kar pošlje na domjenko mesto prvi obrok. Starca je poslal 1000 lir in je ves vzradočen priporočeval svojim znancem, da mu bo sam sveti oče rezerviral sedež v paradizu. O tem je izvedel tudi neki karabinjer, ki kljub vaei svoji pobožnosti ni mogel razumeti, da bi se doseglo zveličanje na četrtletne obroke. Ob polnočni uri je počenil za debelo drevesno deblo in čakal, kdo bo prišel po nebeski denar. Kmalu po polnočni uri se je res priplazila neka moška postava in je dvignila na rahlo zakopani denar. Karabinjer je skočil neznanu za vrat in ga aretiral.

Imel je srečno roko. Nebeški prekopčevalec je bil dolgo lakani ašlepar Stročeh, sicer stari znaneec italijanskih sodišč. Pri njem so našli več tisoč lir, ki jih je na enak način zvalil od lahkovernih starcev. Signor Montagnini je dobil denar vrnjen in je vesel, da ni izplačal cele vsote za sedež pod smokvinim drevesom v raju. Sigurno pa je, da se bo moral nebeški agent Stročeh dolgo, dolgo pokoriti, če se bo hotel kdaj sam sestati s sv. Petrom.

Mussolinijev davek na koze. Londonske "Times" poročajo, da pripravlja Mussolini nov davčni vijak, ki bo veljal to pot ne samcem, tudi ne samicam, temveč — kozam. Stvar izgleda nekoliko paradoksan, toda je resnična. Kozе so namreč v Italiji krave revežev in siromakov in krmljenje te živali je cenejše kakor prehranjevanje krave. Zato je Mussolini sklenil, da obdavči tudi kozе. Neki strokovnjak v ekonomiji je dal o tem nameravanem davku sledeče pojasnilo: kozе so splošno koristne živali, če jih ljudje pazljivo čuvajo. Ako ljudje ne pazijo nanje, povzročajo velikansko škodo po gozdovih, ki jih je v Italiji malo in katere je treba na vsak način zaščititi, da prezgodaj ne propadejo. Tako je prišla država na idejo, da podvrže kozе kontroli. Živali se bodo smele pasti samo na izvestnih krajih, če bodo imeli lastniki za to dovoljenje od občine in če bodo plačali od vsakega kozjega repa 10 lir davka. Italija si bo s tem davkom lahko znatno opomogla, kajti poleg Balkana je na kozah najbogatejša dežela v Evropi. Pri nas imamo zakon za zaščito šum in pašnikov pred kozami že toliko časa, da smo v tej zadevi vsaj 30 let pred Mussolinijevo Italijo.

FARMA NA PRODAJ.

Proda se 62 akrov obsegojoča farma, vse izčiščeno, 5 akrov je sadni vrt, posajen s češnjami, dosti dobre pitne vode, štiri sobna hiša, hlev, shramba za žito in še drugo malo poslopje. Farma se nahaja štiri milje od Estacado, Oregon, in je le eno miljo od tlakirane ceste in vsa zemlja je v ravnini. Če kateri rojakov želi izvedeti boljše podrobnosti, naj piše na: John Brožičnik, 115½ First Ave., So., Seattle, Wash. — (Adv.)

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si katero je izdala in ima na prodaj "Slovensko-angleško slovnico", Književna matica S. N. P. J.

MISSOURI SKRBI BOLJ ZA GOVEDO KOT ZA OTROKE.

Taka je sodba Narodnega odbora za zaščito otrok.

St. Louis, Mo. — Narodni delavski odbor za zaščito otrok je preštediral zakone za varstvo otrok v državi in je prišel do prepričanja, da so zakoni za varstvo otrok zelo nepopolni. V svojem poročilu pravi ta odbor, da se zdi, da država Missouri zelo malo skrbi za bodočnost otrok.

Država ima veliko zakonov za varstvo domačih živali, za varstvo otrok pa skoraj nobenih.

Heffline so zamašili usta.

Washington, D. C. — Senator Heffline, demokrat iz Alabame, ki je zadnji petek hotel ponoviti napad na Kolumbove viteze in katoliško hierarhijo v Združenih državah radi inahinacij v Mehiki, je izgubil besedo. Podpredsednik Dawes, ki predseduje senatu, mu je zamašil usta po triku poslovnega reda na zahtevo drugega senatorja, ki je hotel govoriti o predlogi na dnevnem redu.

MATIJA SKENDER JAVNI NOTAR

na Ameriko in stari kraj

1122 E. Ohio St. Telefon CEDAR 4372 N. S. Pittsburgh, Pa.

Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice, oporoke in vse druge v notarstvo stroko spadajoče spise. Pišite, telefonirajte, ali pridite osebno.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

- AMERIŠKI SLOVENC! — Izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane \$5.00
- Slovensko-Angleška Slovnica — zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo \$2.00
- Zakon Biogeneze — tolači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro, stane samo \$1.50
- Pater Malaventura — V Kabaretu — zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaj rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami, stane samo \$1.50
- Zajedalec — resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki, \$1.75
- Jimmie Higgins — krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek, stane samo \$1.00
- Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehke vezana, stane samo \$0.50
- "Hrbenica" — drama v treh dejanjih s prologom in epilogom — mehko vezana, stane samo \$0.25
- "Informator" — knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J. — zelo priporočljiva za člane — stane samo \$0.20

Pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Kampanja za dnevnik

Vsi aktivni člani S. N. P. J. naj gredo na agitacijo! Dnevnik mora imeti preko 10,000 naročnikov še to leto. Agitatorje, ki bodo delavni, čakajo lepe knjižne nagrade.

Kampanja za nove naročnike na dnevnik "Prosveto" se odpre 15. februarja 1927 in se zaključi 15. novembra 1927.

Vsako, ki se naroči na dnevnik "Prosveto" in ki doslej še ni bil naročnik, bodi za pol leta ali za celo leto, ali če stari naročnik pošlje dve ali več naročnin NOVIM NAROČNIKOV, je deležen nagrade v knjigah iz zaloge Književne Matice S. N. P. J.

Pogoj za nagrado je NOV NAROČNIK in vsakdo mora poslati celo vsoto naročnine brez vsakega odbitka poštne ali provizije upravnistvu "Prosvete". V tej kampanji ni dovoljena nobena provizija. Kdor si vzame provizijo, ne dobi nagrade.

Za eno polletno naročnino na dnevnik je pošiljatelj deležen knjige "Jimmie Higgins," ki je vredna \$1.00. Za eno celoletno naročnino je pošiljatelj deležen "Slovensko-angleško slovnico," vredne \$2.00, ali pa drugih knjig iz zaloge Književne Matice v vrednosti \$2.00.

Za dve celoletni naročnini dobi pošiljatelj knjigo "Ameriški Slovenci," vredne \$5.00, ali pa drugih knjig iz zaloge Književne Matice v vrednosti \$5.00.

Bratje in sestre S. N. P. J., kakor tudi drugi rojaki in rojakinje, ki še niste naročeni na dnevnik "Prosveto," sedaj se vam nudi ugodna priložnost, da si za majhno vsotico nabavite dober list in poleg tega dobite še dobre knjige ZASTONJ!

Pokurite se z naročbo! Pošljite naročnino še danes! Naročnina "Prosvete" za eno leto je \$5.00, za pol leta \$2.50. (Za Chicago in Cicero je \$6.50, za Evropo pa \$8.00.) Člani S. N. P. J. doplačajo \$3.80 za celo leto ali \$1.90 za pol leta, ker člani plačajo pri assessmentu \$1.90 na leto za tednik.

Vsa pisma in denar pošljite na naslov: Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.